

TVIRTINU

Saugos ir prevencijos departamento
vadovas Andrius Varnelis

KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO IŠVADA

2023 m. rugsėjo 18 d. Nr. TPT-2023/2
Vilnius

<p>1. Viešojo sektoriaus subjektas, kuriame atliktas KPT nustatymas (veiklos sritis (-ys), kurioje (-iose) buvo atliekamas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas, jos (-ų) trumpas aprašymas)</p>	<p>Korupcijos pasireiškimo tikimybės (toliau - KPT) nustatymas buvo atliktas akcinės bendrovės Lietuvos pašto (toliau – Bendrovė) pirkimų, kai Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo ir Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo reikalavimai netaikomi, veiklos srityje.</p> <p>Tikslas – antikorupciniu požiūriu įvertinti keičiamame vidinio teisės akto projekte nustatytų korupcinių rizikų valdymo priemonių pakankumą.</p> <p>KPT atliktas Bendrovės iniciatyva.</p>
<p>2. Asmenys (subjektai), atlikę viešojo sektoriaus subjekto KPT nustatymą</p>	<p>Saugos ir prevencijos departamento Prevencijos ir tyrimų skyriaus ekspertė Asta Vaičiūnienė</p>
<p>3. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo pradžios ir pabaigos laikas</p>	<p><u>KPT vertinimas pradėtas 2023 m. birželio 22 d.:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Gautas Saugos ir prevencijos departamento vadovo pavedimas įvertinti keičiamą teisės akto projektą:<ul style="list-style-type: none"> - 06-28 pateikti pastebėjimai atsakingiems asmenims su įvardintomis rizikomis ir siūlymais, kurias vietas reikia plačiau aprašyti dėl neaiškaus reglamentavimo; - 07-04 pateikti patikslinimai atsakingiems asmenims, kuriose teisės akto projekto vietose antikorupciniu vertinimu reikalingos skaidrumo ir objektyvumo užtikrinimo priemonės ir siūlymai; - 07-11 gautas papildytas ir pagal pateiktus pastebėjimus pakoreguotas teisės akto projektas. <p><u>KPT vertinimas baigtas 2023 m. liepos 13 d.</u></p> <p><u>2023 m. liepos 14 d. generalinio direktoriaus įsakymu Nr. T/23 teisės akto projektas buvo patvirtintas. Saugos ir prevencijos departamento vadovas teikė pastabą¹.</u></p> <p>KPT nustatymo išvada surašyta po teisės akto projekto (toliau – Projektas) patvirtinimo.</p>

¹ Derinimo metu buvo papildomai aptarti 25.2.2. ir 26.2.2. punktai. Vertintina, kad saugiklių juose įvardintai išimčiai yra pakankama – pagal išimtį galima organizuoti tik tuos pirkimus, kurie yra įtraukti į pirkimų planą. Pirkimo planą prižiūri pirkimų koordinatorius. Visiems pirkimams virš 5 000 Eur bus pildoma pirkimo paraiška, t. y. pirkimo poreikis bus derinimas su atitinkamais padaliniais bei darbuotojais. Galiausiai, pirkimą virš 50 000 Eur vykdys pirkimo komisija, kuri atsakinga už pirkimo procedūrų skaidrumą ir teisėtumą.

4. Nustatytos rizikos, jų lygiai, suskirstymas pagal svarbą						
POVEIKIS	Katastrofinis					
	Kritinis	R ₃ (4)				
	Pastebimas		R ₁ R ₂ (6)			
	Žemas		R ₄ (4)			
	Nereikšmingas	R ₅ (1)				
		Labai žema	Žema	Vidutinė	Aukšta	Labai aukšta
TIKIMYBĖ						
4.1. Raudonas rizikingumo lygis (žemėjančia tvarka nuo didžiausio balo)	-					
4.2. Geltonas rizikingumo lygis (žemėjančia tvarka nuo didžiausio balo)	<p>R₁ – neaiški kontrolės sistema tais atvejais, kai į pirkimų planą įtraukiami pirkimai pagal Europos Komisijos patvirtintą išimtį.</p> <p>Neaiškiai aprašytas procesas, kuriame nėra galimybės įsitikinti, kad jame yra taikomas „keturių akių“ principas, ar numatytos kitos kontrolės priemonės. Dėl ko kyla klausimų, kas vykdys patikrinimą, kad į pirkimų planą įtraukiami pirkimai tikrai atitinka šiame projekte nustatytus kriterijus.</p> <p>P=3; T=2. Rizikos lygis: R=TxP; R1=6</p> <p>Pagrindimas, kodėl skiriami tokie balai.</p> <p>P=3, nes galimas kitų institucijų paklausimas apie kontrolės veiksmų nebuvimą tais atvejais, kai į pirkimų planą įtraukiami pirkimai, kuriems taikoma Europos Komisijos išimtis. Taip pat, galimas žiniasklaidos susidomėjimas, jei paaiškėtų, jog Bendrovė nevykdė kontrolės. Dėl šios priežasties Bendrovė turėtų skirti daugiau nei įprasta laiko ir priemonių situacijos nagrinėjimui, ir aplinkybių aiškinimuisi.</p> <p>T=2, nes 2022 m. pirkimų procese Saugos ir prevencijos departamentas pagal gautus pranešimus Pasitikėjimo linija atliko 2 tyrimus, kurie susiję su galimai netinkamai vykdyta kontrole, t. y. ne daugiau kaip 2 atvejai per metus, kuriuose dirba nuo 1000 iki 5000 darbuotojų.</p>					

	<p>R₂ – galimas piktnaudžiavimas priimant sprendimus (nenurodyta, kur fiksuojami priimami sprendimai, palikta vienašalio sprendimo galimybė, nenustatyti atvejai, kada galima priimti sprendimą, kai pirkimas vykdomas apie jį neskelbiant).</p> <p>Nenustatytas priimto sprendimo dokumentavimas, tai sudaro prielaidas subjektyviai vykdyti pirkimus, yra terpė išankstiniams susitarimams ir neužtikrina aiškaus ir skaidraus pirkimo proceso ir priimamų sprendimų atsekamumo.</p> <p>P= 3; T=2. Rizikos lygis: R=TxP; R1= 6</p> <p>Pagrindimas, kodėl skiriami tokie balai</p> <p>P= 3, nes galimos potencialių tiekėjų pretenzijos dėl pirkimo procedūrų veiksmų, kas reikalautų skirti daugiau nei įprastai laiko pretenzijų ar skundų nagrinėjimui, aplinkybių aiškinimuisi nei įprastai.</p> <p>T=2, nes 2022 m. pirkimų procese Saugos ir prevencijos departamentas pagal gautus pranešimus Pasitikėjimo linija atliko 2 tyrimus, kurie susiję su galimai netinkamai vykdyta kontrole, t. y. ne daugiau kaip 2 atvejai per metus, kuriuose dirba nuo 1000 iki 5000 darbuotojų.</p>
<p>4.3. Žalias rizikingumo lygis (žemėjančia tvarka nuo didžiausio balo)</p>	<p>R₃ – Nereglamentuota darbo komisijos veikla, sprendimų priėmimo procedūra, todėl sudaromos sąlygos komisijos narius skirti savo nuožiūra, subjektyviai vykdyti pirkimus, toks teisinis reglamentavimas neužtikrina aiškaus ir skaidraus pirkimų proceso.</p> <p>Nurodytas darbo komisijos sudėties skaičius – 3, nenurodant iš kokių narių sudaroma komisija, nekonkretizuota šios komisijos veikla ir sprendimų priėmimas, – neaišku / neaiški komisijos veiklos ir sprendimų priėmimo forma, kaip priimami sprendimai dėl pirkimo vykdymo (balsuojama posėdžiuose ar kitaip), kaip sprendžiama situacija, kai komisijoje dalyvauja ne visi nariai, todėl tai yra laikytina korupcijos rizikos veiksniumi.</p> <p>P=4; T=1. Rizikos lygis: R=TxP; R1=4</p> <p>Pagrindimas, kodėl skiriami tokie balai</p> <p>P=4, nes pasireiškus šiai rizikai reikėtų atlikti išsamų vidinį tyrimą, informuoti teisėsaugos institucijas dėl konkretaus išankstinio susitarimo, galimas žiniasklaidos tyrimas, darbuotojai negalėtų eiti savo pareigų, Bendrovė negalėtų tęsti sutartinių santykių su tiekėju (-ais), patirtų papildomų išlaidų ir laiko resursų ieškant, kas galėtų pakeisti esamus tiekėjus.</p> <p>T=1, nes 2022 m. nebuvo atlikta nei vieno tyrimo, susijusio su galimu išankstiniu susitarimu.</p>

	<p>R₄ – galimai neužtikrinta sutarčių vykdymo kontrolė dėl Projekte nustatytų atvejų, kuomet sudarytas sutartis galima keisti neatliekant naujo pirkimo.</p> <p>Bendrovėje sutarčių valdymo kontrolė yra nustatyta Sutarčių valdymo tvarkoje, tačiau Projekte nėra nuorodos į šį teisės aktą, todėl nėra aišku, koku būdu bus vykdoma Projekte nustatytų atvejų, kuomet sudarytas sutartis galima keisti neatliekant naujo pirkimo, kontrolė. Ši Projekto spraga sudaro prielaidas sutarčių keitimams vykdyti savo nuožiūra nesilaikant galiojančios tvarkos.</p> <p>P= 2; T=2. Rizikos lygis: R=TxP; R₁= 4</p> <p>Pagrindimas, kodėl skiriami tokie balai P= 2, nes gavus pranešimą dėl galimo sutarčių valdymo kontrolės proceso nesilaikymo būtų skiriama laiko nagrinėjimui, įvykių aplinkybių aiškinimuisi. T=2, nes 2022 m. pirkimų procese Saugos ir prevencijos departamentas pagal gautus pranešimus Pasitikėjimo linija atliko 2 tyrimus, kurie susiję su galimai netinkamai vykdyta kontrole, t. y. ne daugiau kaip 2 atvejai per metus, kuriuose dirba nuo 1000 iki 5000 darbuotojų.</p> <p>R₅ – galimas skirtingas interpretavimas dėl skirtingų sąvokų naudojimo tiems patiems objektams apibūdinti ir nebuvimo detalesnio sąvokų apibūdinimo (pirkimo iniciatorius, pirkimo vykdytojas, ekspertas, pirkimų ekspertas, biudžeto savininkas).</p> <p>P=1; T=1. Rizikos lygis: R=TxP; R₅=1</p> <p>Pagrindimas, kodėl skiriami tokie balai P=1. Dėl skirtingų sąvokų Projekte naudojimo būtų skiriama daugiau laiko aplinkybių aiškinimuisi, bet veiklai ir reputacijai nebūtų jokio poveikio, finansinių išlaidų nebūtų patiriama. T=1, nes 2022 m. pirkimų procese atliekamų tyrimų buvo 2, t. y. ne daugiau kaip 2 atvejai per metus, kuriuose dirba nuo 1000 iki 5000 darbuotojų.</p>
<p>Kita informacija</p>	
<p>5. Pasiūlymai dėl nustatytų rizikų mažinimo priemonių taikymo</p>	<p>Pirkimų skyriui papildyti Projektą:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aiškiau aprašyti procesą ir atsakomybes, kas vykdys patikrinimą, ar į pirkimų planą įtraukiami pirkimai tikrai atitinka Projekte nustatytus kriterijus. 2. Detaliau aprašyti Komisijos sudarymo, veiklos ir sprendimų priėmimo procesą. 3. Aiškiai nurodyti, kur ir koku būdu fiksuojami priimami sprendimai. 4. Jei bus vykdoma kitokia nei Sutarčių valdymo tvarkoje nustatyta sutarčių vykdymo kontrolė dėl Projekte nustatytų atvejų, kuomet sudarytas sutartis galima keisti neatliekant naujo pirkimo, aiškiai nustatyti kontrolės procesą. Jei bus vykdoma Sutarčių valdymo tvarkoje nustatyta sutarčių

	<p>vykdymo kontrolė, teisės akto projektą papildyti nuoroda į Sutarčių valdymo tvarką.</p> <p>5. Suvienodinti sąvokas tiems patiems objektams apibūdinti ir įvesti naujas.</p> <p>Papildomai su KPT išvada supažindinti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vidaus audito skyriaus vadovą; 2. Verslo ir technologijų plėtros padalinio Rizikų vadovą. <p>Riziką dėl pirkimų pagal išimtį įtraukti į Bendrovės rizikų registrą.</p>
6. Kitos pastabos	Nėra
7. Priedai	Nėra
Išvadą parengęs asmuo: Prevencijos ir tyrimų skyriaus ekspertė Asta Vaičiūnienė	